

Št. 2.

Ljubljana, 16. prosinca 1892.

XXXII. leto.

Vsebina: Tristoletnica J. A. Komenskega. — Jakob Dimnik: Še jedenkrat: Dve in trideseto leto. — S. Rutar: Potreba novega načrta za mesto Ljubljano in okolične karte v šolske namene. — Prof. Fr. Orožen: O zemljepisnem pouku. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Književnost. — Listek. — Naši dopisi: S Suhorja. — S Krasa. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Tristoletnica J. A. Komenskega.

Letos bode preteklo 300 let, kar se je porodil najslavnejši pedagog slovanskega rodu, Jan Amos Komensky. Njega poznajo vsi kulturni narodi, njegova dela so preložena na vse znamenitejše jezike. Zaradi tega se bode tudi letos praznovala njemu v čast tristoletnica ne le po avstrijskih deželah, temveč tudi v inozemstvu. Osobito na Češkem, kjer je mnogo učiteljskih društev po njem imenovanih, delajo se obširne priprave. Priredil se bode tudi Komenskyjev muzej.

To nam daje priliko, da tudi slovenski učitelji pokažemo, da poznamo tega pedagogičnega velikana. Odbor „Slovenskega učiteljskega društva“ je v svojih zadnjih sejah razpravljal to stvar in sklenil, da priredi dné 19. malega travna t. l. (velikonočni vtorek) zvečer slavnost z velikim koncertom. Odbor je prepričan, da bode slovensko učiteljstvo ta sklep radostno potrdilo. Zaradi tega se nadeja, da ga bode slavno učiteljstvo k izvršitvi tega sklepa vsestransko podpiralo. Slavnostni program za to slavnost se bode določil, kakor hitro bode odbor vsaj približno vedel, na katere moči in na koliko pevk in pevcev izmed slovenskega učiteljstva sme računati za sodelovanje.

Drage kolegije in kolegi! Pokažimo tu javno, kaj naš stan premore! Pokažimo z mnogobrojno udeležbo, da jedinstveno postopamo! Povzdignimo si s takim postopanjem ugled učiteljskega stanu!

Podpisani odbor torej prosi slovenske učiteljice-pevke in učitelje-pevce, naj so člani našega društva ali ne, da mu blagoizvolijo vsaj do dné 10. svečana t. l. po dopisnici naznaniti, ali bodo sodelovali pri koncertu in za kateri glas naj se jim pre-

skrbê note. Ako hočemo dostojno nastopiti, mora nas biti mnogo, mnogo! Ker je treba za priprave dosti časa, mora odbor do gori imenovanega dné vedeti vsaj približno število. Torej naj nikdo ne odlašá, češ: saj se še pozneje lahko oglasim. Oglasila naj se pošiljajo tajniku g. Jakobu Furlanu, učitelju v Ljubljani.

V Ljubljani dné 15. prosinca 1892.

Odbor „Slovenskega učiteljskega društva“.

Se jedenkrat: Dve in trideseto leto.

To zaglavje nam je prinesel „Učiteljski Tovariš“ v prvi letošnji številki. Res lepa starost — lepa vrsta let za list, ki je v neugodnem času zagledal beli dan ter si postavil prevzvišeno in težavno nalogo: orati trdo ledino narodnega šolstva ter delovati v prid slovenskega učiteljstva.

Če pomislimo, koliko hudih viharjev je moral „Učiteljski Tovariš“ v teh letih prestati, a se je kljubu temu vzdržal tako krepák, kakoršnega vidimo danes, silijo nam nehoté v glavo misli, da je moral venderle pošteno in vestno izvrševati težavno nalogo svojo in ob enem tudi napredovati s časom, kakor je tudi napredovalo slovensko šolstvo.

Če prebiramo posamezne letnike, vidimo, kako lepo in prijazno je spremljal učitelje na njihovih težavnih potih, kako temeljito jih je poučeval v tem in onem predmetu, kako se je boril za zboljšanje učiteljskega gmotnega stanja in kako resno je vselej, kadar je bilo le treba, zastavil svojo besedo za veljavo, čast in ugled našega stanu.

Nehvaležni bi bili, če bi ne cenili njegovih zaslug, ki si jih je stekel za narodno šolstvo! Brezobzirni in breztaktni bi bili, če bi rekli, da „Učiteljski Tovariš“ ni zvrševal svoje težavne naloge. Poudarjam posebno: svoje težavne naloge, kajti on je prvi pričel orati pusto in trdo ledino, koja je v teku teh let spremenil že v precéj mehko in rodovito zemljo. Mož, ki je prvi prijel za plug, še živi in po vsej pravici ga diči zavest, da je z „Učiteljskim Tovarišem“

mного mnogo storil v korist narodnega šolstva ter v probuditev slovenskega učiteljstva. Ko so mu moči opešale, izročil je uredništvo sedanjemu g. uredniku, o kojem smo prepričani, da ima resno voljo delovati za povzdigo veljave „Učiteljskega Tovariša“ in ob enem za ugled našega stanu.

Da bi pa „Učiteljski Tovariš“ še bolje mogel ustrezati željam slovenskega učiteljstva, deloval je sedanjí urednik na to, da bodi „Učiteljski Tovariš“ glasilo in lastnina „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“. In to se je tudi v istini zgodilo s prvim prosincem t. l.

S tem „preporodom“ „Učiteljskega Tovariša“ začela se je nova doba — doba delovanja za slovensko učiteljstvo. Delo in trud, ki ga je imel do sedaj jedini g. urednik na svojih ramenih z izdavanjem lista, bode v prihodnje razdeljeno na več močij, kajti ves odbor bode moral sodelavati pri izdavanji našega društvenega glasila ter ustrezati željam slovenskega učiteljstva.

Pa ne samo odbor, ampak vsak član „Slovenskega učiteljskega društva“ oziroma vsak slovenski učitelj, kdor ima kaj stanovskega ponosa v sebi, je moralično prisiljen svoje moči v prid naše dobre stvari posvétiti, ker le z združenimi močmi nam bode mogoče uspešno izvrševati prelepo nalogo ter delovati za ugled in korist našega stanu. Časa tek posebno dandanes od nas zahteva, da z napetimi dušnimi

močmi primemo za vajeti v blagor prihodnosti.

Pa le po slogi, po jedinstvi moramo uspešno rešiti to nalogo. Ako bomo složni, bode „Učiteljski Tovariš“ z divno močjo mirujoče in omahovalce tiral s sáboj, vcepljal nam ljubezen in marljivost do svojega poklica in iz tega neprenehane vpliva vzrastla bode plemenita cvetka: delavnost vsega slovenskega učiteljstva. Na ta način nas bode budil „Učiteljski Tovariš“ iz duševnega spanja in postavil nam v srce zvestega stražnika, čegar geslo se bode po naših prsih razlegalo s presunljivim klicem: delaj! in tako vzbujal slovenskemu učiteljstvu zavest do poklica.

Zato sodeluj sleharni slovenski učitelj pri našem društvenem glasilu; sodeluj pa

duševno in gmotno. Duševno podpiraj „Učiteljski Tovariš“ vsakdo s tem, da v teku jednega leta, če ne več, vsaj jeden članek, praktičen poskus ali dopis uredništvu pošlje. Gmotno pa podpiraj „Učiteljski Tovariš“ vsakdo s tem, da se sam naroči na list, ga širi med učiteljstvom in narodom ter pravočasno plačuje naročnino.

Zrno do zrna pogača;
Kamen do kamna palača.

Na ta način bodi vsakdo deležen pri zidanji stavbe, koja bode našemu narodu in potomcem našim pričala o našem složenem delovanju in trudu za ugled in korist našega stanu in blaginjo slovenskega šolstva.

Jakob Dimnik.

Potreba

novega načrta za mesto Ljubljano in okolične karte v šolske namene.*)

Kdor je imel že kdaj priliko razlagati učencem zemljepisne karte in njih razumevanje, ta vé, kako težko jim je dopovedati mero, v kateri so karte napravljene, in pa njih razmerje s pravo površino predstavljene zemlje. Učenci ne morejo presoditi po predloženi karti, kako velika je v resnici tista zemlja, ki je na karti narisana in koliko iznaša prava oddaljenost na karti zaznamovanih krajev. Zato pa je treba nazornega pouka in pokazati učencem več kart jedne in iste zemlje v različni meri. Iz tega namena imajo tudi novejšje karte celih zemljin narisane v jednem kotu Avstro-ogersko monarhijo ali pa srednjo Evropo v merilu glavne karte, da potem učenci lahko primerjajo, kako ogromno zemljišče je predočeno na celi karti.

*) Uredništva naših listov prosimo, da opozoré svoje čitatelje na ta poziv. *Ured.*

Učitelj mora učencu najpoprej pokazati načrt učne sobe, n. pr. v merilu 1:100, potem celega šolskega poslopja in bližnjih hiš. To pa se ne more narisati na šolsko tablo v isti veličini in istem merilu kakor učno sobo, zato je treba merilo zmanjšati ali razmerno število povečati, n. pr. 1:1000. Pa tudi v tem merilu ne bode mogoče spraviti mnogo poslopij ter med njimi ležečih ulic, trgov in vrtov na šolsko desko, nego treba bode merilo zopet zmanjšati, n. pr. 1:2000, da se morda vse mesto na tablo spravi. Pri takem postopanju dobé učenci pojem o „pomanjšanem merilu“ (verjüngter Masstab) in se naučé spoznavati, kaj pomenijo sorazmerne številke, ki naznanjajo, v kaki veličini je karta napravljena.

Največji, vsem pristopni zemljevidi so, kakor znano, katastralne mape, narisane v merilu 1:2880, t. j. vsak mili-

meter na mapi pomeni skoro 3 metre v naravi. Za vso Ljubljano hoče se štiri velike liste iz katastralne mape, kateri se sicer lahko kupijo v mapnem arhivu, ali stanejo precej denarja, zlasti če so „adjustirane“, t. j. z barvami preskrbljene, ki pomenijo poslopja, vode, pota in razne vrste kulturnih zemljišč. Zato se ne more zahtevati od posameznega učitelja, še manje seveda od učenca, da se preskrbi s takimi načrti. Treba je torej načrtov v manjšem merilu in sicer tako cenih načrtov, da si jih lahko omislijo tudi učenci, čijih roditelji so količkaj imovitejši.

Izmed novejših načrtov Ljubljane stamni dva znana. Prvega je izdal (kdaj?) Jožef Blaznik (načrtal Emil Luterotti) in ga poklonil tedanjemu predsedniku kmetijske družbe Andreju grofu Hohenwartu. Izdelan je v merilu 1:5760, torej še jedenkrat manje, nego katastralne mape. Načrt je zelo pomnivo in do pičice točno risan, le obronki šišenskega vrha niso posebno srečno izpeljani. Na njem seveda novejših poslopij ni in ker ima tudi staro poznamovanje ulic in stare številke hiš, je sedaj le še historične vrednosti.

Drugi načrt je izdal naš marljivi zalagatelj J. Giontini pri Köketu na Dunaji, a risal ga je Aleksander Zhuber pl. Okrog. Tudi ta načrt nima letnice, kdaj je izšel, a gotovo predno so začeli Rudolfinum zidati, ker je šele njegov prostor na načrtu zaznamovan. Ta načrt pa ni točno po mapi risan in ima tudi sicer mnogo nedostatkov. Tako n. pr. on ne pové, v kateri méri je izdelan in jaz sem se dolgo mučil ter primerjal ga vsestranski z mapo, predno sem izračunil, da je v merilu 1:6580. On ima sicer nova ulična imena, ali le malo hišnih števil. Na zahodni strani se pogreša Rudolfov kolodvor in tobačna tovarnica. Neraven svet na tem načrtu ni naznačen in tudi nima nadmorskih višin. Sploh se mu pozna na prvi pogled, da je le bolj po „vidu“, nego s pomočjo merilnih instrumentov risan. Jediná njegova prednost obstoji v tem, da je jako po ceni.

Jasno je torej, da potrebujemo novega načrta ljubljanskega mesta.

Gledé merila, v katerem bodi ta risan, priporočal bi jaz razmerje 1:5760. Izhajalo bi se sicer lahko tudi z nekoliko manjšim razmerjem, n. pr. 1:6250, ki je polovica takoimenovanega „dvojnega vojaškega merila“ (novega), namreč 1:12500. Za kako popotno knjigo, ali pa za kak „vodič“ zadoščal bi tudi načrt v merilu 1:10.000, ker bi se potem lahko več okolice privzelo. V tem poslednjem razmerji imamo narisano, a žal še ne izdano karto vsega ljubljanskega barja od inženjerja Podhajskega.

In kdo naj izdá nov načrt ljubljanskega mesta? — Najbolje bi bilo, ko bi se prejšnji založnik g. Giontini zopet lotil tega podjetja, saj se mu ni bati izgube. Nasprotno, dober in natančen načrt bodo učitelji radi priporočali svojim učencem in ti jih bodo mnogo kupili. Da pa tudi razne uradnice in trgovinske pisarne ne morejo biti brez mestnega načrta, to ve vsakdo in zato se bode izvestno dobro prodajal. Če bi se pa ne lotil tega dela privatni podjetnik, potem naj vzame vso to stvar mestni šolski svet v svoje roke, kateremu bode itak skrbeti tudi za druga zemljevidna učila. Po mapah pa lahko reducira načrt vsak kartografičen zavod na Dunaji.

Z načrtom ljubljanskega mesta pa bode storjen stoprav prvi korak v pojasnjevanji in tolmačenji zemljevidov. Poleg njega treba bode omisliti tudi stenski zemljevid ljubljanske okolice. To pa ne samo zaradi tega, da se pokaže učencem, kako daleč ta okolica sega in katere vasi se v njej nahajajo, ampak v prvi vrsti zaradi tega, da se naučé, kako se vzvišenosti in strmine na kartah rišejo. Okolični zemljevid ne sme biti namreč gol, ampak v vseh svojih podrobnostih natančen in popolen, obsegati mora vse griče in gore ter sploh vse zanimivejše predmete, da potem učenec narisano karto sam lahko primerja s predmeti, kakor se v njega bližnji okolici v resnici nahajajo.

In tako okolično karto narisati nam ponuja „vojno-zemljepisni zavod“ na Dunaji. On ima narisano vso monarhijo v izvirnih sekcijah, ki so izpeljane v merilu 1 : 25.000, t. j. vsak kilometer narave znaša na teh sekcijah 4 cm, ali pa vsak milimeter na njih odgovarja 25 m v naravi. To je tolikošno merilo, da dopušča na karto narisati vsako hišo, vsako stezo, vsako brv in vsako mlako. Poleg tega so na nji izohipse potegnjene ne le od 100 do 100 m višine, kakor na specialni karti, ampak od 20 do 20 m; da, v ravninah so te izohipse potegnjene tudi od 10 do 10 m in včasih še celo od 5 do 5 m! To je tolikošna natančnost, da lahko določiš nadmorsko višino vsakemu kraju in vsakemu predmetu, ne da bi se pri tem zmotil za več nego 5—10 m. Cerkve in druge važnejše točke imajo itak pridejane višinske številke. Vrh tega obeta omenjeni zavod izpeljati okolične karte v šestih barvah, tako da bodo imele gore, vode, poslopja, ceste, gozdi in travniki vsak svojo barvo. Natančnost in preglednost teh kart je torej mojsterski popolna. Omeniti je še, da je tudi pisava krajevnih imen jako velika in krepka (ime glavnega mesta je n. pr. z 6 mm visokimi črkami zapisano), da se karto prav lahko rabi kot stensko karto in da bodo učenci tudi bolj od daleč razločevali posamezne predmete.

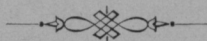
Takošna karta bi stala v 300 izvodih okoli 800 goldinarjev, vsak izvod bi stal torej okoli 2 gld. 70 kr. To je tako majhna vsota, da si za njo lahko vsakdo naroči okolično karto ljubljansko. Visoka bi bila taka karta 180 cm, široka pa 150 cm. V tej velikosti bi obsegala lahko na severu tudi mesta Škofja Loka, Kranj in Kamnik ter njih najbližje okolico. Tako bi jo tudi meščani in uradi tu omenjenih mest lahko z velikim pridom rabili. Pa

tudi tamošnjim šolam bode tako dolgo dobro služila, dokler ne dobé svojih lastnih okoličnih kart.

Pa tudi še s to karto ne bode dosežen smoter zemljevidnega pouka, nego treba bode tudi skrbeti za okolične karte v merilih 1 : 75.000 (nova specialna karta) in 1 : 200.000 (nova generalna karta). Prvo deloma že imamo, ker je izdal vojno-zemljepisni zavod tako imenovano „Umgebungskarte von Laibach“ v omenjenem merilu, le da ta na jugu ne sega prav do meje ljubljanske okolice. Vsekako pa lahko iz specialne karte sestavimo tako okolično karto. Drugo pa ponuja tudi izdelati imenovani zavod in sicer po jako nizki ceni. Ti dve okolični karti v zvezi s prvo bi potem popolnoma zadoščali pojasniti učencem razmerje med posameznimi merili in kako naj se po kartah preračuni veličino posameznih zemljin, ali pa daljavo med pojedinimi kraji.

Za sedaj nam je najbolj potrebna okolična karta v merilu 1 : 25.000. Morda bode moral tudi to karto založiti mestni šolski svet. Mogoče pa, da se oglasi tudi kak drug zalagatelj, ali vedeti mu je treba, koliko naročnikov bode dobil. Vojno-zemljepisni zavod je namreč pripravljen karto izdelati tudi le v 100 izvodih, ali pa še v več nego 300. Zato se obračamo tu ne le do vseh šolskih vodstev, nego tudi do vseh c. kr. uradov, dalje do županijskih in županijskih uradov, na vse trgovinske in obrtne pisarnice ter na posameznike, naj blagoizvolé uredništvu našega lista naznanjati, koliko izvodov bi bili pripravljeni naročiti si. Kakor hitro bode število naročnikov vsaj približno znano, potem se karta koj naroči na Dunaji.

S. Rutar.

O zemljepisnem pouku.

XVI. Najnavadnejši pojavi iz zvezdoznanskega zemljepisa.

1. Navidezno gibanje solncea in lune.

Učilo: Okrogla plošča, katera ima vsaj pol metra v premeru in stoji na 81 cm (mizna višina) visokem stojalu. Pet obročev, od katerih sta dva („polutnik“ in „poldnevnik“) jednakega premera kakor okrogla plošča. Dva obroča („oba povratnika“) imata nekaj manjši premer, petega obroč („tečajnik“) premer pa je približno za polovico manjši od premera okrogle plošče. Vzemimo še palico, katera ima dolgost poldnevnikovega polumeru in nam predstavlja polovico nebesne osi.

Pri pouku se ima to učilo le polagoma sestavljati. Popolnoma sestavljeno učilo pa imenujmo „priprosti obzornik“.

Okrogla plošča naj predočuje zemljo, ploščin rob naš obzor in središče obzorovo Ljubljano (šolski kraj). Skozi središče potegnena ravna črta je poldnevnik, katera ima na koncih severno in južno točko. Pravokotno s poldnevniko potegnimo skozi središče drugo ravno črto, ki ima vzhodno in zahodno točko. Položimo skozi severno in južno točko in nadglavišče jednega velikih obročev, kateri nam znači „poldnevnik“.

Poznati moramo še „tečajno višino“ (to je kot, katerega čini obzor z rayno črto potegnjeno od našega stališča do nebesnega tečaja). Tečajna višina je jednaka zemljepisni širini dotičnega kraja. Za Ljubljano je torej tečajna višina 46° . Položimo sedaj palico od obzorovega središča k poldnevniku tako, da se dotika poldnevnik 46° nad obzorom. Potem denimo drugi veliki obroč („polutnik“) skozi vzhodno in zahodno točko tako, da stoji navpično na palici.

21. sušca vzhaja solnce (katero predočujemo z lučjo ali s kako kroglico) v vzhodni točki, vzpenja se dopoldne vedno više ter dospe ravno opoldne na svojem dnevnem potovanji ob polutniku do poldnevnik, kjer pada senca kake navpične

palice natanko proti severu. Potem kroži solnce vedno niže do zahodne točke, kjer zahaja. Po noči pa kroži solnce pod našim obzorom ter dospe drugega jutra zopet nad obzor, a ne več v vzhodni točki, temuč v točki, katera je od vzhodne točke oddaljena malo proti severu. Obroča polovica je nad obzorom, polovica pa pod obzorom; dan in noč sta jednako dolga. Mi imamo pomladansko enakonočje.

Solnce vzhaja od dne do dne bolj severno od vzhodne točke. Postavimo sedaj manjši obroč („severni povratnik“) vzporedno k „polutniku“ tako, da preseče manjši obroč „poldnevnik“ v točki, katera leži $23\frac{1}{2}^\circ$ nad „polutnikom“. Ob severnem povratniku kroži solnce 21. rožnika. Tu se takoj uvidi, da sta dve tretjini manjšega obroč nad obzorom in jedna tretjina pod obzorom. Lahko se o tem prepričamo, ako zmerimo z nitjo dotični del obroč. Dnevni lok je dvakrat tolik kakor nočni lok. Solnce nam sije 16 ur, noč traja 6 ur. Tega dné je poletni solnčni obrat.

Solnce se vrača sedaj proti „polutniku“, kamor dospe 23. kimovca. Tu vzhaja zopet v vzhodni točki in zahaja v zahodni točki. Dnevni in nočni lok sta jednaka, torej dan in noč jednako dolga. Mi imamo jesensko enakonočje.

Po jesenskem enakonočji vzhaja solnce vedno bolj proti jugu. Položimo drugi manjši obroč („južni povratnik“) vzporedno k polutniku tako, da se dotika poldnevnik ob točki, katera je $23\frac{1}{2}^\circ$ pod polutnikom. Lahko uvidimo in se tudi uverimo z nitjo, da sta dve tretjini „južnega povratnika“ pod našim obzorom in jedna tretjina nad obzorom. Nočni lok je dvakrat večji od dnevnega loka. Ob južnem povratniku kroži solnce 21. grudna ter se potem zopet vrača proti polutniku. Dan traja 8 ur, noč pa 16 ur. Tega dné je zimski solnčni obrat.

S temi pripomočki tudi brez težave pokažemo gibanje solнца za druge kraje na zemlji. Zpomniti si moramo, da je tečajna višina povsod jednaka zemljepisni širini ter da stoji polutnik navpično na nebesni osi in tako za različne kraje postavljati obroč. Če preostaje toliko časa in so tudi učenci že bolj razumni, pokaže se lahko solnčna razsvetljava za tečaja, tečajnika in kraje ob polutniku. Vsekako pa se naj pazi, da učenci dobro razumejo navidezno gibanje, ker se šele potem dobro razume istinito gibanje.

Učenci so sedaj razvideli, da solnce dan za dnevom vzhaja in zahaja v drugi točki in da mora poleg dnevnega teka še imeti drugo gibanje, katero se vrši v teku jednega leta. Navidezno letno gibanje solнца se lahko pokaže z oblo, nitjo in prej navedenimi pripomočki. Učenci naj razvidijo, da se pomika solnce v teku jednega leta na nebu v spiralni črti ali kakor vijak. To se tudi dá pokazati z nitjo na oblu.

Na priprostem obzorniku se tudi dá pokazati navidezni dnevni tek lune. Daljše opazovanje lune nam priča sledeče: Ako je sčep prvega pomladanskega dné, vzhaja luna zvečer ob 6. uri v vzhodni točki, kroži potem ob polutniku ter zahaja ob 6. uri zjutraj v zahodni točki. Po dnevi kroži nadalje luna pod našim obzorom ter zvečer zopet vzhaja 50 minut pozneje v točki, ki leži malo bolj proti jugu. Sploh posnema luna v jednom meseci letno gibanje solнца. O drugih luninih pojavih pa pozneje.

Na „priprostem obzorniku“ še lahko razjasnujemo marsikaj, tako n. pr. obzor, poldnevnik in vzporednik. Razlaganje obzora se olajša, ako postavimo možicelna v središče.

Koncem početnega pouka naj se zopet ponavljajo razmotrivanja o času. Učenci že poznajo vsakdanje svoje opravilo v različnih dnevni urah. Jeden dan se vrsti za drugim, teden za tednom, mesec za mesecem in leto za letom. Tako je bilo v preteklosti in bode tudi v prihodnje. Pravi vzrok ponavljanju teh pojavov pa je gibanje zemlje.

2. Dan in noč.

Učilo: Zemeljsko oblo z navpično osjo.

Na zemeljskem oblu se zaznamuje šolski kraj ali kako večje blizu ležeče mesto s kredo ali pa na ta način, da se zapiše v oblo mali žrebljiček z dobro vidno glavico. Ako pri oknu sije solnce v sobo, postavimo zemeljsko oblo blizu okna tako, da je šolski kraj ravno še v senci. Sedaj zasučimo polagoma zemeljsko oblo od zahoda proti vzhodu. Kakor hitro je po solnci razsvetljen žrebljiček, vzhaja temu solnce. Pri nadaljnjem sukanji imamo poludne, kadar je žrebljiček najbližje solncu. Solnce nam zahaja, ko stopi žrebljiček zopet v senco; o polunoci pa je žrebljiček najbolj oddaljen od solнца.

Vedno je razsvetljena jedna polovica zemeljskega obla, in ker se suče zemeljsko oblo krog svoje osi, predočuje se na ta način, kako se menjavata dan in noč. Hočemo li to razlagati z lučjo, treba postaviti luč tako pred zemeljsko oblo, da stoji v jednaki višini z oblovim središčem. Pojav ostane tisti, ako se suče solnce krog zemlje ali pa zemlja krog svoje osi.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Beseda v slavni spomin na slovstvene zasluge pokojnega kneza in

škofa Lavantinskega Antona Martina Slomškega. Govoril Frančišk Kosar,

špiritval v Marburškem semenišu, o shodu Marburške čitavnice 26. okt. 1862. V Zg. Danici str. 253—272; tiskano tudi posebej v Ljubljani pri J. Blazniku v 8. str. 24.

Anton Martin Slomšek, Fürst-Bischof von Lavant, dargestellt in seinem Leben und Wirken von Franz Kosar, fürstb. Consistorialrath u. Spiritual. . . Marburg, 1863. 8. 326. Druck v. E. Janschitz. To je zlata knjiga, pisana v jeziku nemškem, a v duhu slovenskem (Vid. Jezičnik XXIV str. 20).

Slomšekove Drobthinice za l. 1863: Anton Martin Slomšek, knez in škof Lavantinski, prisednik apostolskega prestola sv. Očeta, meščan Rimski. Spisal Fr. Kosar (str. 133—229). Tiskano posebej, posneto po Drobthinicah, v Marburgu l. 1863. 8. 99. Njih življenje in apostolsko delovanje s podobo in posnetim lastnim podpisom (facsimile). Popisal Franc Kosar. Nat. E. Janžič. — Ubožec v nebesih (Drobt. str. 279). — Razun nekaterih dopisov iz Marburga v Zg. Danici: Svobodni tisk in katoliški braveci in pisavci. Beseda v Marburški čitavnici 22. nov. 1863. Govoril Fr. Kosar (str. 267—284). — „Da važnost svojega predmeta spoznamo, pomislimo naj poprej: I. Imenitnost in moč. II. Pravi namen svobodnega tiska. III. Kako škodljiva je kriva raba svobodnega tiska. IV. Kakošno bodi deržanje katoliških bravecev in prijateljev nasprot svobodnemu tisku. . . Menda bi se to vse dalo povedati v treh stavkih: 1. Ako je tisk svoboden, bodimo njemu nasprot svobodni braveci tudi mi, t. j. ne dopustimo, da bi se neverske, rovarske ali pohujšljive knjige in časniki v katerem koli jeziku vsilovale v naše kraje, v naše hiše. . . 2. Ne podpirajmo ne s peresom, ne z denarjem takih časnikov in knjig, ki so našemu katoliškemu prepričanju nasprotne. . . 3. Komur je dal Bog pisanja dar, naj tega talenta nikar ne zanemarja, nikar ne zakoplje,

ampak naj pridno piše v korist in slavo naroda, države in cerkve itd.“

Drobthinice l. 1864: Predgovor. Spoštuj Očeta Pija IX.: 1. Stiske sv. Očeta. 2. Nezmerna nesreča, ki nam žuga, ako sovražniki sv. Očeta zmagajo. 3. Kako sedanji čas četrto zapoved do sv. Očeta Bogu dopadljivo dopolnovati zamoremo. 4. Kaj je bratovšina sv. Mihaela (str. 1—45). Fr. Kosar. — Pridiga pri vmestenji čast. g. Lorenca Herga za farmeštra Lembah'ske fare 13. okt. 1861. Od cerkvenih obredov pri vmestenji farmeštrov navadnih (str. 97—110). Kosar. — Zg. Danica: Cerkev in narodi. Beseda v mariborški čitavnici 20. nov. 1864. Govoril Fr. Kosar: I. Narodi pred vstopom v katoliško cerkvo. II. Narodi po vstopu v katoliško cerkvo. III. Narodi po odpadu od katoliške cerkve (str. 270—292). . . „Vsi, narodi vsi nam enoglasno pričajo, da je katoliška cerkva edina prava mati narodov, vredna vse njih ljubezni, vredna vse njih vdanosti, vredna vse njih darežljivosti. Le pagansko umljena, zveržena in ošabna narodnost je bila in je katoliške cerkve sovražnica; nikdar pa ne keršansko umljena in izobražena narodnost. In ker mi ravno katoliški Slovenci nikdar drugačni kakor le keršanski rodoljubi biti in ostati hočemo, zato se oklenemo ravno mi svoje matere katoliške cerkve z vso močjo in vdanostjo sinovske ljubezni, v njenem naročji hočemo živeti in umreti. Nagovorim tedaj veselo vse verne Slovence in jih pozdravim z radostnim glasom, rekoč: Katoliški Slovenci, Bog Vas živi!“

Danica l. 1865: Za slovó svojemu preč., preljubljenemu duhovnemu vodju, g. Frančišku Kosarju, zdaj dekanu in dušnemu pastirju v Kozjem, o njegovem odhodu Mariborski bogoslovci (str. 52). — Drobthinice l. 1865—1866: Nemila prememba pri vredništvu je XIX. letnik zaderževala, ker so visoko častiti g. Fr. Kosar iz semenišča v drugo službo povzdignjeni bili, ter je tako vredništvo

„Drobtinice“ vsaj za čas urne in krepke roke moralo pogrešati... V misijonskih pridigah so nabrale Drobtinice zopet zdrave in tečne hrane, katero so zamerli pastir Anton Martin sami nekdanj ob misijonih ovčicam svojim delili. Nekatere teh pridig so bile med spisi Slomškovimi le osnovane; treba jih je bilo še le izdelati, kar so častiti dekan Kosar celó po duhu Slomškovem storili; druge so sestavljene iz več osnov istega predmeta (Vid. Predgovor str. III. 104). — Mihael Stojan, knezo-škofijski Lavantinski duhovni svetovavec, dekan in farmešter Braslovški, začasni vrednik „Drobtinice“ (str. 128—182). Fr. Kosar, dekan Kozjanski. — Od kod pri Slovenskih kmetih želja po nemških šolah na deželi (str. 275—280): Vzrok ta so naše zgol nemške uradnije in sodnije in njih nemške pisarnice itd. —

Slomškovice Drobtinice. XX. Letnik. Vredil Franc Kosar, dekan v Kozjem. Izdalo ravnateljstvo Mariborskega semenišča. V Ljubljani 1869. 8. IV. 316. Nat. J. Blaznik. — „Kar zadeva pričujoče Drobtinice, je treba samo še opomniti zastran govorov pokojnega kneza in škofa Slomškega, da so se popolnoma izdelani našli govori s št. III, V, VII, VIII, IX, X. Drugi govori so bili manj ali bolj obširno le osnovani. Pri nastopnem govoru (št. II) je bil vvod in sklep popolnoma izdelan, vse drugo le v osnovi. To je treba zato opomniti, ker pride gotovo še čas, da se bodo vse dela Slomškovice v celoti izdale, da se bo vedilo, kaj je popolnoma iz Slomškovicega peresa in kaj le nepopolnoma. Da pa podpisani vrednik, kateri te govore za tisk pripravlja — in to delo tudi naprej nadaljevati misli, svoje ravnanje pojasni, pristavlja, da si prizadeva po raznih osnovah, ki jih zastran podobnih predmetov včas po več nahaja, misli, besede in izraze Slomškovice skerbno pobirati, da kolikor mogoče vsaj duh Slomškov ostane, ker njegovo pero milote, sladkosti in jedernatosti Slomškovicega peresa ni-

kakor doseči ne more (Predg. IV. prim. str. 3 opazko: Iz nemškega ali po nemškem poslovenjen). — Drobtinice: XXI. L., vredil dr. Fr. Lampe, v Ljubljani 1887. Predgovor str. VII: „Rodoljubnim in vnetim pisateljem, ki so stvarino za ta letnik pripravili, dolžni smo Slovenci zahvalo. Naj omenjam tu posebno preč. gosp. kanonika Fr. Kosarja, ki je vredil 20. letnik ter meni poslal dragocenega gradiva — pripravljenega za naslednji letnik, zlasti iz Slomškovice zapuščine“.. Gl. str. 45—64 trije govori, iz nemševine poslovenil.. Vid. str. 65: „Ker se ta pridiga za novo mašo ni nikdar govorila, naj se vsaj natisnjena v Drobtinicah bere, rajnemu — M. Piklu — v spomin, meni — Kosarju — v tolažbo, pa tudi čitateljem gotovo v duhovno veselje“.. Drobtinice XXII. L. 1888 str. 1—90 (Poslal preč. gosp. kanonik Fr. Kosar. Govori so ostali, kolikor je bilo mogoče, v prvotni Slomškovi obliki). Gl. tudi „Zbranih Slomškovih Spisov I. Knj. str. 253 itd. — Sicer je v XX. Letniku 1869 še posebej spisal: Mihael Pikl, infulirani stolni prošt, pervosednik kn. šk. zakonske sodnije, kn. šk. lavantinski konzistorijalni in kerški duhovni svetovavec itd. itd. (str. 123—187). Franc Kosar, dekan. Zlata meša sv. Očeta Pija IX (str. 236—260). Obrazci pogovorov pri učiteljskih zborih v Kozjanskem šolskem okraju: 1. Dvojni namen malega in velikega Berila. 2. Korist in potrebnost nauk v obojnem Berilu zapopadenih za kmetijski stan. 3. Potrebnost pravilne besede in izreke pri šolskem učenju. 4. Kakošno bodi obnašanje učitelja v šoli in zvunaj šole v oziru na novo šolsko postavo od 25. maja 1868. 5. Kako buditi patriotsko čutje že pri šolski mladeži (str. 283—298). Z geslom: „Drobtinice nikakor ne skrivajo praporja svoje stranke, temveč ga s ponosom visoko povzdignejo; zapisane so namreč na njem tri visoko častitljive besede: Katoličanstvo — Narodstvo — Avstrijstvo! in pod

ta prapor vabijo tudi vse ljudske učitelje po Slovenskem“.

Sodeloval je Kosar pri „Slov. Gospodarju“ zlasti tista leta, dokler je vrednik mu bil dr. J. Ulaga; opisoval je na pr. Cerkvene zadeve, o novem letu katoliškim Slovencem v resni prevdarek, o novih postavah vojaških in o pomanjkanju duhovnov, nevarnost in nada, sveto leto in liberalna politika, prijazna beseda našim kerčmarjem, svarjenje pred branjem malopridnih časnikov itd.; sodeloval je pri mnogih katoliških društvih in cerkvenih slovesnostih, pri vredovanju škofijskega lista in razprav iz dekanjskih posveto-vanj itd.

Katoliška cerkva in njeni sovražniki. Spisal Fr. Kosar, korar Lavantinske stolne cerkve. Izdalo katoliškotiskovno društvo. Snopič IV. V Mariboru 1872. 8. 127. Nat. J. Skaza. Fazalo: Vvod. Vprašanje I: Ali je cerkva kaj zadolžila, da jo ljudje toliko sovražijo. II. Kdo so sovražniki kat. cerkve in kaj ji očitajo. III. Kakošne dolžnosti imajo katoličani v sedanjem času do svoje cerkve.

Nebeška hrana. Bogoljubnim dušam dana od družbe sv. Mohora. Spisal Franc Kosar, korar stolne cerkve v Mariboru. Del I. V Celovcu 1875. 8. VIII. 407. Nat. tiskarna družbe sv. Mohora. Vvod. O molitvi. Poglavje I. Pobožnosti za vsaki den. II. Za celi teden. III. Pri prijemanji zakramentov sv. Pokore in sv. Rešnjega Telesa. — Del II. V Celovcu 1877. 8. V. 456. Kazalo: Poglavje I. Pobožnosti za celi mesec. II. Za celo leto. III. Za razne priložnosti in potrebe. IV. Za bolnike. V.

Za umirajoče. VI. Pobožnosti kerščanskega pogreba.

Kosar je mož, ki svojega katoliškega, slovanskega in avstrijskega značaja nikoli in nikjer ne skriva. Bil je mnogo po svetu, in kadar je bil Slovan na nogah, bil je tudi Slovenec Kosar. Tako na pr. na vélikem slovanskem popotvanju v Rim leta 1881, na Velehrad l. 1885, v Lurd l. 1886, v Sarajevo l. 1889 o posvečevanju prestolne cerkve presv. Srca Jezusovega. Krasna, prekrasna je labudnica t. j. Slovenska pridiga pri Lurški dupljini o priliki avstrijskega romanja dne 16. avg. 1886, govoril Franc Kosar, korar stolne cerkve v Mariboru. — O dolžnostih avstrijskih romarjev pri Lurški Materi Božji. Premisliti hočemo tri resnice: Mi smo romarji, — mi smo slovenski romarji, — mi smo avstrijski romarji (Zg. Danic. 1886 l. 53 in 1887 l. 1; tiskana tudi posebej). — Tej pridigi se dostojno druží v sklep „Beseda o molitveni družbi sv. Cirila in Metoda, ali ponovljeno vabílo k obilnemu pristopu k tej družbi“. Slavni odbor Mohorjeve družbe je spoznal za umestno, da letošnje Večernice spregovoré tudi besedo o molitveni družbi sv. Cirila in Metoda, in je meni — podpisanemu — besedo ponudil. Zakaj ravno meni? Zakaj letos? In je-li ta beseda sploh potrebna? Te tri vprašanja razpravlja v treh razdelkih Fr. Kosar v Večernicah l. 1887 str. 81—93 ter pravi naposled: „Mohorjeva družba je storila svojo dolžnost, da je to besedo spregovorila; zdaj pa nastopi vaša dolžnost, verni Slovenci! da izgovorjeni besedi daste življenje“.

Književnost.

Jezičnik, knjiga slovenska v XIX. veku, 29. zvezek, spisal kanonik profesor J. Marn, izšla je kot ponatisek iz 31. letnika »Učiteljskega Tovariša«. Ta zvezek je posvečen slovenskim učiteljem, ker je v njem opisano literarno delovanje večinoma učiteljev in sicer so opisani Cegnar, Levičnik, Močnik, Navratil, Praprotnik, Tomšič. S kako natančnostjo g. pisatelj sploh v »Jezičniku« opisuje slovensko lite-

rarno delovanje, ni treba omenjati, saj je vsakemu znano, kdor to knjigo pozná, in iz tega se dá sklepati, kakšno zgodovinsko vrednost ima »Jezičnik«.

Popotnikov koledar za slovenske učitelje 1892 s popolnim imenikom šolskih oblastev, učiteljišč, ljudskih šol in učiteljskega osebja po Južno-Štirskem, Kranjskem, Primorskem in slovenskem delu Koroš-

kega po stanji v začetku šolskega leta 1891/92. — VI. leto. — Izdal in uredil Mihael J. Nerat, nadučitelj in urednik »Popotnika« v Mariboru. Celje. Tiskal in založil Dragotin Hribar. — Kakor prvih pet letnikov, tako tudi šesti letnik z velikim veseljem pozdravljamo, tembolj, ker je »Koledar« leto za letom bolj popolen ter vedno bolj ustreza željam slovenskega učiteljstva bodisi gledé vsebine ali gledé zunanje oblike. V njem najdemo letos popolen koledarj za tekoče leto; sliko slavnega pedagoga Jana Amosa Komenskega z lepo pesnico: »Ob rojstveni tristoletnici Jana Amosa Komenskega«; rodopis cesarske rodovine; upravni odbor in delegacijo »Zveze slovenskih učiteljskih društev«; tarif za pisma; najvažnejše perijodične uradne opravke šolskih vodstev in krajin šolskih svetov; šolske praznike; žrebanje vseh avstro-ogerskih sreček l. 1892.; dr. G. A. Lindnerja: »deset pravil za življenje«; lestvice za pristojbine štepeljnov; kratek opis avstrijsko-ogrske monarhije z ozirom na nje velikost v km², število prebivalcev, glavna mesta s številom prebivalcev; imenik šolskih oblastev, učiteljšč, c. kr. izpraševalnih komisij, ljudskih šol in učiteljskega osebja, kakor lansko leto; »dodatek« z imenikom učiteljščnikov-četrtletnikov oziroma četrtletnic v Mariboru, Gradci, Ljubljani, Kopru in Gorici. Za tem pride »imenik« učiteljskih oseb, ki so v preteklem letu iz učiteljstva izstopile in sicer v pokoj stopile ali umrle. Razven tega dobiš v »dodatku« popolni abecedni imenik šolskih krajev in učiteljskega osebja; na konci koledarja je pa več praznih listov za beležke.

»Popotnikov koledar« stane komad navadne vezi 1 gld. 30 kr. Ta cena je seveda kljubu raznovrstni vsebini vsejedno še precéj visoka; odvisna je pa od naročnikov; če se bode slehern slovenski učitelj naročil na »Koledar« in ga tudi pravočasno plačal, bode v prihodnje gotovo tudi cena nižja.

Obéna želja slovenskega učiteljstva je pa, da bi, če ne že v začetku šolskega leta, pa gotovo vsaj pred novim letom izšel ter bil v грудnu že razposlan. Želeli bi tudi, da bi bila v prihodnje imena učiteljev z drugačnim tiskom (n. pr. z ležecimi črkami) tiskana, da bi bila bolj razvidna. Tu pa tam se najde tudi kaka jezikovna napaka; mislim, da je bolj pravilno »Zveza«, kakor »Zaveza«; popolnoma napačno je pa: »Med tiskom **vršjuóce** se premembe«. Vsega tega pa ne smemo zameriti g. uredniku, če pomislimo, koliko truda ima z uredovanjem »Koledarja«, zato ga vsem tovarišem in tovarišicam najtopleje priporočamo v naročbo in ne moremo si misliti slovenskega učitelja ali slovenske učiteljice brez »Popotnikovega koledarja«, ki je vsakemu izmed nas pravi »vademecum«.

J. D.

Fünftehnter Jahresbericht der k. k. Staats-Gewerbeschule in Graz. Director K. Laužil.

To letno poročilo omenimo zaradi tega, ker Slovenci nimamo svoje državne obrtne šole. Naše obrtne šole so le strokovne ali samo nadaljevalne šole. Če se hoče torej kak slovenski mladenič v kaki obrtni stroki više izobraziti, treba mu je iti v Gradec. Zaradi tega visoka vlada vsako leto šolsko nadzorstvo opozarja na ta zavod. Kako obširen je zavod, razvidi se lahko iz tega, da ima 43 učnih močij. Učencev in učenk je bilo v šolskem letu 1891. 812 v starosti od 13. do 45. leta. Po domovini je bilo seveda največ Štajercev, 571. Na drugem mestu je Niže-Avstrijska (41), na tretjem Ogrska (30), na četrtem Kranjska (26). Dalje so Koroška (24), Laška (22), Češka (19), Primorje (15) itd. Izmed teh je bilo Slovencev 53. A. Ž.

Katalog des k. k. Schulbücher-Verlages in Wien. Ausgegeben am 15. Juli 1891. Po tem katalogu ima c. kr. šolsko-knjižna zaloga nastopne slovenske knjige in šolske potreščine v zalogi:

A. Za ljudske šole: Mali katekizem (tri izdaje à 8, 7, 6 kr.); Srednji katekizem (28 kr.); Veliki katekizem (dve izdaji à 50 in 30 kr.); Krščanski katoliški nauk (25 kr.); Sveti listi, berila in evangeliji (46 kr.); Zgodbe svetega pisma (50 kr.) — Začetnica in prvo berilo, Miklosich (24 kr.); Drugo berilo in slovnica (35 kr.); Tretje berilo (40 kr.); Četrto berilo (60 kr.); Slovenska slovnica (45 kr.) — Prva računica (8 kr.); Druga računica (12 kr.); Tretja računica (43 kr.); Četrta računica (16 kr.); Peta računica (20 kr.) — Slovensko-nemška začetnica, Miklosich (20 kr.); Slovensko-nemški abecednik, Preschern (35 kr.); Prva nemška slovnica (24 kr.); Druga nemška slovnica (36 kr.); Tretja nemška slovnica (30 kr.); Navod k naučenju italijanskega jezika, Valentič, I. del (20 kr.), II. del (42 kr.). — Tablica zlogovanja (1 gld. 40 kr.).

B. Za učiteljšča: Domoznanstvo poknežene grofije Goriške in Gradiščanske, S. Rutar (40 kr.).

C. Pomožne knjige: Navod k Kundratovim anatomičnim tablam (20 kr.); Navod k prvi in drugi računici (35 kr.).

D. Cesarska pesem, avtentični tekst (5 komadov 2 kr., 100 komadov 35 kr.).

E. Tiskovine: Nenatisnene pole za spričevala (z jednostranskim podtiskom 100 pol 1 gld. 40 kr., z obojestranskim podtiskom 1 gld. 50 kr.) — Izpustnice, odhodnice in obiskovalna spričevala za Štajersko z nemškim in slovenskim tekstom (à 2 kr.).

F. Učni načrti: Učni načrti za ljudske šole na Primorskem v nemškem, laškem, hrvaškem in slovenskem jeziku (70 kr.) — Učni načrti za meščanske šole in navod k učnim načrtom za ljudske in meščanske šole na Primorskem (90 kr.).

G. Knjige za srednje šole: Slovensko berilo za peti gimnazijalni razred (42 kr.); Slovensko berilo za šesti gimnazijalni razred (42 kr.); Slovensko berilo za sedmi gimnazijalni razred (31 kr.); Slove-

nisches Elementarbuch für Mittelschulen und Lehrerbildungsanstalten, J. Lendovšek (nova knjiga, 80 kr.).

Po izdanji tega kataloga je ta zaloga, kakor smo slišali, založila tudi nekatere tiskovine za obrtne nadaljevalne šole v slovenskem jeziku.

Mnogo knjig še pogrešamo, posebno peto računico za štiri- in večrazredne ljudske šole. Kar se tiče jezika, nam ne ugaja, da se v »prvi, drugi in tretji nemški slovnici« poluglasni **e** pred **r**-om ne izpušča, kar se ne vjema z drugimi učnimi knjigami. A. Ž.

L i s t e k.

Sodba — strašna beseda! Le pomislite, koliko revežev, kateri nimajo čiste vesti, trese se pred njo. Kajti sodba je navadno identična z obsodbo in — to ni, kar si bodi!

Ubogi moji listki! Kakor listi trepetlike so trepetali, ko so se zadnjič (že veste kedaj) sodili in — obsodili. To ni mala stvar — obsojen biti!

Ne poznam sicer tistega paragrafa, po katerem se je obsodba izvršila, a očitalo se jim je, da — da pišejo o učiteljskih — plačah; zato se je izrekla obsodba: »Ne ugajajo!« in te grozne besede so kakor tresk in grom razjarjenega, viharnega neba zadele Vašega ubogega listkarja. Da, to je hudo! Pa, kaj sem hotel, revež? Nisem vedel, da se v listku ne sme pisati o naših plačah, da se ne sme kritizirati postopanje onih organov, kateri nam režejo kruh; nisem vedel, da ne sme biti listek resen, tudi ne ironičen, sarkastičen, ampak da mora biti **samo** humorističen. To je meni vse novo in najbrž — Vam tudi; to bi bilo novo tudi začetniku listka, Francozu abbeju Geoffroy-u, če bi bil še živ.

Sploh ste pa vsemu temu krivi samo Vi! Da bi bili razpisali nekaj cekinov nagrade za najboljši listek, pa bi ga dobili; brez nič ni nič! Res ne vem, zakaj tega takoj ne storite. Videli bi, kak uspeh bi to napravilo. Na pošti bi nastavili takoj posebnega pismo- nošo, kateri bi Vam družega ne nosil, kakor didaktično-pedagogiške in pedagogiško-didaktične spise in pa prave, pristne listke. Ne verjamete? Res, kajti denar je denar, in še celo zlato; hm, to je vse kaj družega, kakor »stanovska čast«. Ta le šepetá na uho učiteljem: »Primi za pero, piši, posveti svoje duševne moči glasilu našemu, »Učit. Tovarišu«, saj to je ogledalo, v katerem se kaže naš stan svetu; piši, ne zato, da **bi bil plačan**, ampak da si naš list pridobi več veljave, večjega ugleda«. Vidite, to je prazno blebetanje »učiteljske časti«, ta ne opravi nič. Ves drug tič je denar! Ta pa ne šepeta samo; ta vpije: »Vidiš me, kako se svetim? Spiši članek, pa me imaš, saj sem gospodar sveta; saj veš, koliko veljam; jaz storim človeka!«

Ne bodete se čudili, če Vam rečem, da bi vsem tistim, kateri sedaj molče kritizirajo ali kritikujejo molče, sedaj odtajalo zamrzneno črnilo in da bi stotine rok delalo za Vaš list.

Da, denar ima res svojo moč in dosegel bi svoj namen bolje kakor uboga »stanovska čast«. Torej

storite takoj, kar ste zamudili! Razpišite za najboljši spis 2 cekina, za najboljši listek 1 cekin. Saj se Vam ni treba bati za denar; če ste malo prekajene glave (o čemer nikakor ne dvojim), bodele vedeli pravo pogoditi, da ga ne bode treba izplačati. Izrekli bodele še Vi obsodbo o poslanih spisih, pa je. »Meni niso všeč, nobeden ni najboljši!« to rečete, pa ne bode treba Vam denarja šteti; drugo leto pa lahko podvojite darilo za najboljši spis in napósled izrečete ravno tako sodbo, kakor prvo leto in — učinek bode taisti.

Da, sodba, to je čudna reč! Najbolje čutim to jaz. Ne vem, naj bi bil ta listek zadnji, katerega Vam pišem in naj odložim svoje pero in svoj mikroskop v kot, ali naj se v kljub obsodbi vender še katerikrat oglasim! Vederemo! Vsakemu ustreči ni mogoče, saj znate ono pripoved Kristofa Šmida o očetu, sinu in oslu. Ker je pa dovoljeno seveda vsakemu kritizirati, pridržal si bodem vender tudi jaz pravico, še katero ziniti v listku.

Pri vsej tej bolesi se mi pa vender smeje srce! Nisem samo jaz tisti nesrečnik, nad čegar glavo se je zlomila palica; tudi Vi, gospod urednik, pridete na vrsto in z Vami — tutti quanti — vsi Vaši gg. mestni tovariši. Ha, ha, sedaj se Vi meni smejete, potem se bodem pa jaz Vam. Vi še ne veste, kaki črni oblaki se zbirajo nad Vašimi glavami, ubogi ljubljanski učitelji! Že vstaja neizprosni in strog sodnik izmed kranjskih učiteljev, kateri Vas premele, kakor pšernico. O, uboge »specijalitete« in »metamorphose« našega stanu! Zakaj gledate »učitelje ob periferiji« naše domovine tako oblastno, češ, mi smo mi? Bruno, ta kruti Bruno, ki divjá okolo kakor rjoveč lev, sodil Vas bode družega za družim, in »Listi s Kranjskega« bodo nosili Vaše obtožbe in obsodbe v »Popotnika«, v list, kateri se ima potegovati za blaginjo in ugled — učiteljstva, v glasilo »Zveze«. Če bode to res, kar se Vam obeta, bode »Popotnik« glasilo čudne »zveze«, najbrže »nove zveze« ljubljanskega Grada z divno gorenjsko Radovljico. Nek hudobni duh mi pravi, da Vam ta Bruno odpusti in da se »Listi s Kranjskega« med potjo na Štajerskem zgubé v — koš, kar bi ne bilo prav, ker bi mene jezilo, da bi se ne mogel veseliti nad obsodbo »specijalitet« in »metamorphose« našega stanu. Ha, krasni izrazi!

Postojinski.

Naši dopisi.

S Suhorja. (Prva domača učiteljska konferencija v Brkinah.) Kje pa je ta kraj? vprašaš radovedni bralec našega »Tovariša«; na našem Slovenskem zemljevidu ga ni. Ni ga ne tam — a na Slovenskem vendarle so »Brkine.« — No, čakaj, takoj izveš, kje bivamo brkini in brkinje;*) tam notri smo, kjer ima burja mlade in tlačimo, ne več kraškega kamenja, ampak rodovitni obrdni svet. A zdaj pa že vem, misliš si dragi bralec, to je tam notri kje v postojinskem okraji, kjer imamo svoja dva dijametralna zaščitnika, slavnega našega pesimista in vrlega našega optimista in še katerega »ista,« ki med obema »istoma« srednji pot maha. Istina. zadel si jo. No, srednji pot — najboljši pot — in ta je velika cesta od kraškega Št. Petra kje doli do prečudno čudne naše reke Reke in pri Ambrožiči po mostu čez to v slavne in svetovno znane »Brkine.« Dragi bralec! zdaj sva pa tam; pridi jedenkrat k nam nas obiskat, zagotovim te, ti boš vesel nas — in mi tebe. Pa ne mislite, da smo tako grozno zapuščeni. Od pamtivekov se je slišalo res malo o nas, ker nas ni veliko, marveč »malo — pa smo ljudi,« a životarimo pa le in to zadnji čas sem še prav krepko. Da je ta moja trditev istina, dokažem.

Potrkal sem namreč pretekle dni tu po Brkinah sosednim tovarišem učiteljem na vrata; povsod so se mi gostoljubno odprla, tako v Košani pri g. nadučitelju Davorinu Judniču, na Ostrožnem Brdu pri g. Janku Šuligoju, na Barki pri g. J. Vipaveu, na Vatovljah pri g. Antonu Kosiču in na Tatrih pri g. J. Slugi. Po vseh teh krajih sem raztresel svojim tovarišem vse svoje srčne težnje takole:

Uvaževaje, da se sosedni gospodje tovariši pri vsem tem, da smo vsi blizu jeden drugega, vendarle z ozirom na hribovati kraj, tako redko kedaj vidimo, uvaževaje dalje blagi namen, katerega si vsi napredni slovenski učitelji stavimo, namreč po moči povzdigniti naše šolstvo na višjo stopnjo, nasvetujem, naj bi se mi itak po naravi osamljeni »brkinski učitelji« v šolo-prostem času nekako v skupno šolsko posvetovanje shajali in se posebno glede notranje šolske uredbe in nje razvoja spadajočega v delokrog učitelja skupno posvetovali.

Gotovo bode to in tako naše delovanje na ledini našega šolskega polja plodonosno ter ustrezalo razvitku in napredku naših šol.

Ti skupni shodi naj bi imeli nekako značaj mesečnih domačih konferencij vpeljanih na tri in štiri razrednicah, ter se vršili 3 — 5krat v letu vsakokrat na drugem kraju in pod drugim predsedništvom.

Povabili naj bi se k tem konferencijam vsakokrat tudi dotični udje onega krajnega šolskega sveta, v

katerem se zborovanje vrši, da tako tudi oni zvedo naše težnje glede šolskega razvoja in napredka.

Za predstoječe božične počitnice sploh za zimski čas nasvetujeva skupno z gospodom tovarišem Šuligojem za tak shod h konferenciji 31. dan grudna v šoli na Ostrožnem Brdu od 1. do 3. s sledečim zborovalnim vspešnim:

1. Pozdrav došlim gospodom tovarišem po sklicatelji.
2. Volitev predsednika in zapisnikarja zborovanju.
3. Nasveti, kako za naše kraje najceneje udobiti utenzilij za šolarjevo roko in kako te v šolarjevi roki nadzorovati. (Govori g. Fr. Gross.)
4. Ustrahovanje v šoli s posebnim ozirom na tukajšnjo šolsko mladež. (K tej točki povedal naj bi vsak gospodov udeležencev svoje mnenje na podlagikušenj.)
5. Posamezni nasveti.
6. Določitev časa, kraja in vspešnega za prihodnjo učiteljsko domačo konferencijo.

Temu najinemu povabilu odzvali so se vsi gg. tovariši radostnim srcem; in prihodnjič, ako želite,*) poročam Vam o podrobnosti vršitvi te zanimive domače učiteljske konferencije, ktera združuje slovenske učitelje iz treh sosednih slovenskih dežel. *Fr. Gross.*

S Krasa. (Ivan Tosti †.) Dne 20. m. m. je umrl v Lokvi pri Divači g. Ivan Tosti, upokojeni učitelj in starosta učiteljstva na Krasu.

Porodil se je pokojnik v Lokvi dne 5. rožnika 1803. l. Šolal se je najprvo v Idriji, potem je pohajal štiri leta ljubljansko normalko, v Kopru je pa dovršil pet gimnazijskih razredov. Na to je vstopil v tržaško učiteljsko, koje je l. 1827. dovršil ter nastopil učiteljsko službo v svoji rojstvi vasi l. 1828., kjer je služboval do leta 1873. To je bila njegova prva in jedina služba, kojoj je kaj vestno opravljal celih 45 let.

Dasi mu je bil oče rojen Lah, bil je blagi pokojnik vsikdar Slovenec z dušo in telesom.

Viharjev ni se bal;
Za dom, za rod je trdno stal.

Kadar le je bilo treba bojevati se za narodno pravico, stal je vedno trdno v boji, zaradi česar je posebno v prvih letih moral mnogo pretrpeti. Pa tudi kot učitelj je bil na najboljšem glasu. Vse ga je ljubilo in spoštovalo. To je pokazal najbolj njegov pogreb, ki je bil v istini lep in veličasten. Staro in mlado, vse, kar je le moglo, skazalo mu je zadnjo čast. Ganljivo je bilo videti sivolase starčke, ki so kot njegovi nekdanji učenci, kakor otroci jokali za svojim nekdanjim učiteljem. Blag bodi spomin vrlému možu!

*) Ime pride od »brd,« bivalci brdov. —

*) Prosimo! Ured.

Boštanj ob Savi. Preveseli dan za našo šolsko mladež je bila sreda pred Božičem.

Čitavši po raznih novinah, kako delujejo društva in razne korporacije naše širje in ožje domovine v to, da prihité v pomoč ubogim rediteljem z obleko za njihove otroke, hoteč drug družega prekositi in s tem blagim činom pripomoči učeči se mladini tudi o zimskem času do rednega šolskega obiskovanja, vzbudila se je tudi v nas taka misel. To pa se godi večinoma le v mestih in trgih, kjer stanuje imovito in za šolo vneto ljudstvo, vedoč, da v omiki je bodočnost, sreča in blagostanje naroda.

Mi po kmetih, po oddaljenih selih iz raznih vzrokov do človekoljubnih činov ne moremo dospeti, kajti manjka nam materiala in premalo še cenimo ljudsko izomiko. Pa vender Vam radostnega srea danes morem javiti, da tudi v hribovski vasi nismo zaostali, Vas dosegli, ali še celo primeroma prekosili. Že lansko leto se je rodila naši graščakinji, visokorodni grofinji Teodori Kottulinsky blaga in plemenita misel, tukajšnji preubožni šolski mladini pomagati. Kar je storila lansko leto, nadaljevala je letos še v obilnejši meri, kajti nič manj, nego 211 šolskih otrok je oblekla popolnoma ali deloma. Za posameznika res grofovski dar! Tudi učiteljica, gđe. F. Šmitik; trudila se je in nabrala v to svrhu nad 50 gld., za koje je nakupila raznih podrobnostij, jih

sama in s pomočjo šolskih deklic izdelala ter pripomogla do bogatejše božičnice. Da so otroci težko pričakovali Božiča, je umevno.

Prisel je zaželeni dan. Dne 23. grudnia zbere se vsa šolska mladež v bogato naloženih šolskih sobah, kjer se ima razdeliti pripravljeno.

K razdelitvi pride v imeni visokorodne gospe grofinje grajski oskrbnik g. Bohutinsky v družbi krajnega šolskega sveta.

Po kratkem voditeljevem nagovoru do otročičev se prične razdelitev.

Vsakteri je dobil svojo culico in veselja je utripalo srce vsacega obdarovanca ter mu znak hvale žarilo oko.

Po razdelitvi opominja šolski voditelj otročiče k pridnemu obisku in učenju, jim polaga na srce gorečo hvaležnost do visoke dobrotnice, koje naj se spominjajo v vsakdanji molitvi, proseč Vsemogočnega, da jo ohrani še mnogo let in da jo navdaja še v bodočnosti blaga in plemenita misel, tudi prihodnje jih tako bogato obdarovati.

Pred odhodom se je zapela cesarska pesem in otroci so odšli radostnega srca s culicami k roditeljem, da jim pokažejo bogate darove, koji jim bodo razbremenili marsikatero skrb do svojih ljubih otrok.

J. Cepuder.

Društveni vestnik.

Iz našega društva. Dne 2. prosinca t. l. je bila prva odborova seja.

Novi odbor se je tako-le konstituiral: Žumer A., predsednik; Raktelj F., podpredsednik; Furlan J., tajnik; Kokalj F., blagajnik in knjižničar. Odborniki: Dimnik J., Krulec Iv., Razinger A., Tomšič Iv. in Trošt F.

V uredniški odsek so se izvolili gg. Dimnik J., Krulec I. in Žumer A. Odgovorni urednik bode g. Žumer Andrej. Uredniški odsek se bode sešel 14 dni pred vsako številko; pri posebno važnih stvareh pa ves odbor. Administrator bode g. Kokalj F.

Zaradi Komenskyjeve slavnosti se je sklenilo, kar je denašnji številki na čelu. Gledé predlogov g. Razingerja se napravi prošnja na vis. c. kr. deželni šolski svet, za kar naj se ravnatelj g. Andr. Pra-protnik naprosi, da jo potem odda.

Odbor akademičnega društva »Slovenije« na Dunaji se zahvaljuje in prosi še za nadaljno brezplačno pošiljanje »Tovariša«.

Tajnik.

Iz našega društva. Občni zbor »Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani«.

Dne 28. grudnia 1891. l. je imelo »Sl. učit. društvo v Ljubljani« svoj redni letni občni zbor v mestni

dvorani. Navzočnih je bilo 50 društvenikov, med njimi 9 gospodičin učiteljic.

Predsednik g. Žumer ogovoril je navzoče blizo tako-le:

Slavna skupščina! Jako me veseli, da Vas je v kljub neugodnemu vremenu toliko došlo in zato Vas v imeni odbora prav pristrčno pozdravljam.

Naše društvo je delovalo v preteklem letu na tisti podlagi, kakor poprejšnje, namreč na podlagi zakonov, katere nam je dal naš dobri oče presvettli cesar. Društvo upa svojo nalogo: »duševno podpirati slovensko ljudsko šolstvo« tako doseči, da deluje brez vsake strasti in popolnoma mirnim pôtom in zato tudi naše društvo oziroma njegovo glasilo še nikdar ni izzivalo.

Po novopotrjenih pravilih bode letos vzelo društvo »Tovariša« v svojo popolno last. S tem naše društvo ne bode omejeno na jeden kraj. Treba bode, da se bode skupno delalo in da se razun tega tudi skuša zabraniti vsak razpor med učiteljstvom, kateri se sedaj tako rad kaže. Tako je naše društvo vedno delalo in ménim, da bode to vsak le odobraval, (dobro!) ker le tako nam je mogoče v prid šolstva največ storiti.

Veselo znamenje za društvo je tudi, da ina zapiranje v visoki vladi.

Končno omenim še jedenkrat, da se bode moralo tudi v prihodnje tako delati, da se ohrani sloga med učiteljskim.

Zahvaljujem se tudi v odborovem imeni za lansko izvolitev, in s tem oddajem besedo društvenemu tajniku.

Tajnik g. Jak. Furlan je poročal o društvenem delovanju v preteklem letu naslednje:

Pri zadnjem občenem zboru dne 30. grudnia lanskega leta ravno tukaj izvoljeni odborniki so se v prvi svoji seji tako-le sestavili: Žumer Andrej, predsednik, Raktelj Francišek, podpredsednik, Furlan Jakob, tajnik, Kokalj Francišek, blagajnik in knjižničar. Odborniki: Bahovec Francišek, Krulec Ivan, Razinger Anton, Tomšič Ivan in Trošt Francišek.

Lanski glavni zbor je bil sklenil, da naj se naša pravila glede društvenega glasila nekoliko izpremené. To izpremembo je odbor takoj visoki c. kr. deželni vladi odposlal v potrdilo, dne 2. svečana so bila pravila že potrjena.

Po novih pravilih je postal »U. Tovariš« društvena lastnina in odbor je sklenil, da naj do konca leta 1891. zaradi računov ostane pri starem.

Prav posebnih dogodljajev naše društvo letos ni doživelo.

Odbor je imel 6 sej v katerih je sklepal o društvenem delovanju, manj važne stvari pa sta reševala predsednik in tajnik.

Naše društvo je bilo z mnogimi drugimi v dotiki.

Odbor je izvolil tajnika poročevalcem »Zvezi slov. učit. društev.« Njegova naloga je bila poročati »Popotniku« imenitnejše društvene zadeve, kar se je tudi zgodilo.

Društvo je bilo pri letošnjem zborovanju »Zveze« v Trstu zastopano po 8 delegatih ki so bili gđč. in gg.: Janja Miklavčič, Ivana Praprotnik in Viktorija Praprotnik, Francišek Bahovec, Jakob Furlan, Ivan Krulec, Francišek Trošt in predsednik Andrej Žumer.

Kaj se je pri tem zborovanju sklepalo, Vam je iz časopisov znano. Za naše društvo je bil posebno imeniten predlog odbornika g. Trošta, kateri je zboru »Zveze« predlagal, da naj bi v prihodnje, ko bode skoraj vsak naročnik »Tovariša« tudi njegov ud (po novih pravilih bode društvenik plačeval 3 gld. in zato bode dobival društveno glasilo brezplačno; zato se jih bode gotovo mnogo za društvenike oglasilo), naše društvo ne plačevalo za vsacega uda po 10 kr., kar bi bilo društveni blagajnici preveliko breme; ampak društvo naj bi plačevalo 10 % od svojega letnega čistega dobička. To je slavni zbor »Zveze« glede na to, da bode naša društvena naloga v prvi vrsti list vzdržavati, tudi vsprejel, ter nam tako mnogo koristil, za kar naj mu bode tukaj iskrena zahvala izrečena.

(Dalje prih.)

Poročilo o delovanju »Narodne šole« za preteklo XIX. društveno leto, t. j. za dobo od dne 15. sept. 1890 do 15. sept. 1891. Letos se je zborovanje »Narodne šole« za skoro štiri mesece zakasnilo. Povod

temu je bila deželna učiteljska konferencija, ki je zborovala prvi teden meseca septembra, ob času, ko smo običajno in v zmislu društvenih pravil sklicali glavno skupščino. Ker je poklicanim udeležencem in mnogim vedoželnim poslušalcem iz učiteljskih krogov obilo časa in potrpljenja vzelo ono deželno zborovanje, upal si ni odbor »Narodne šole« stopiti pred čast. gg. društvenike z zahtevo, da bi še za občni zbor »Narodne šole« žrtvovali par ur, v katerih bi se razpravljale društvene zadeve. Računi so bili takrat že zgotovljeni in vse pripravljeno, da bi se bil vršil občni zbor. Zakasnitev torej slavni zbor ne bode odboru za zlo vzel, česar v njega imenu uljudno prosim.

Kar je »Narodna šola« v preteklem šolskem letu storila, to je deloma razvidno iz računskega sklepa, kateri je bil dostavljen častitnim članom po pošti in kateri leži pred Vami; težavno je odboru, podati slavnemu zboru o delovanju novo sliko v družih obrisih, nego so bili prejšnja leta.

Ker je osnova naše ljudske šole v železni okvir zakonov in učnih odredb okovana, zato se tudi delo naše ponavlja vsako leto v isti meri, v istih glavnih potezah in z istimi potrebami in naloga »Narodne šole« je, podpirati šolstvo v omenjenih obzirih. To je tudi storila, kolikor ji to dopuščajo skromna sredstva; a zdi se nam, da ta pripomoč nikakor ne zadostuje glede na veliko pomanjkanje, ki se kaže na vseh ljudskih šolah. V primeri na veliko število ubožnih otrok, ki šolo obiskujejo, je vse po »Narodni šoli« razposlano blago — rekli bi — »kaplja v morje«. Dve tretjini solarčkov je izvestno na vsaki šoli toli siromašnih, da jim stariši ne morejo napravljati samoučil za vse leto potrebnih; to pa, kar društvo naklanja ljudskim šolam v blagu, komaj v največ slučajih zadostuje za jeden, ali k večjemu za dva meseca. Za dobro urejene šole bi povprečno moralo biti na razpolaganje vsako leto vsaj 30 gld., za večrazrednice pa razmerno več. Ta znesek sicer ni velik, a če v poštév vzamemo vse ljudske učitelje na Kranjskem, katerih je bilo l. 1890. 516 in katerih vsak poučuje v enem razredu, bila bi potrebščina za učila 30 gld. $\times$ 516 = 15 480 gld., to je svota toliko velika, da si jo komaj upamo v misel vzeti. In recimo, da je polovica te potrebščine pokrita po stariših, ki konečno otrokom vender-le kupujejo samoučila; druge polovice — to je 7000 gld. — pa nikjer ni vzeti. Iz tega je razvidno, da vlada v naših ljudskih šolah prav občutno pomanjkanje. Posledica temu je, da vspehi ljudske šole niso dovoljni v oni meri, kakoršno želimo učitelji sami ne glede na to, kaj reko naši »višji«. Če primerjamo omejeni nedostatek z vsoto na korist šolstvu potrošeno po »Narodni šoli« v preteklem letu, to je 1536 gld., tedaj moramo reči, da bi društvo moralo vsaj petkrat toliko storiti, kar sedaj stori; šole potem bi »Narodna šola« svojo nalogo približno izpolnjevala.

(Dalje prih.)

Vestnik.

Umirovljenje in imenovanje. Ministerijalni svetnik v naučnem ministerstvu, dr. Jurij vitez Ullrich, ki je bil poročevalec za ljudske šole, stopil je v pokoj in na njegovo mesto je imenovan ministerijalni svetnikom deželni šolski nadzornik v Šleziji, Gustav vitez Zeynek.

Osobne vesti. Za stalno učiteljico je imenovana začasna učiteljica gđc. Marija Mlakar v Planini. V Ledinah namestuje učitelja župnijski administrator g. Ivan Bolta.

Ošpice so v Ljubljani tako razširjene, da je moral c. kr. mestni šolski svet vse javne in privatne ljudske šole zapreti do dne 18. t. m.

Metelkove ustanove. Visoki c. kr. deželni šolski svet kranjski je podelil profesorja Metelkova ustanove za leto 1891. po 42 gld. nastopnim gg. učiteljem: Avgustu Arzelinu v Ljubnem, Gregorju Kozelju v Šent-Gothardu, Frančišku Rojini na Dobravi pri Kropi, Jožefu Bozzi na Blokah, Kristijanu Engelmanu v Starem Trgu pri Poljanah in Frančišku Grossu v Suhorji. Ustanovo bivšega »vrtinarskega društva« po 43 gld. pa so dobili gg.: Hinko Likar v Grahovem, Frančišek Gärtner v Velešovem in Frančišek Lavrič v Škocijanu.

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega. O seji c. kr. mestnega šolskega sveta ljub-

ljanskega dne 28. m. m. smo prejeli nastopno poročilo: Predsednik pozdravi zastopnika mestne občine in zastopnika mestnega učiteljstva povodom njih nove, oziroma zopetne izvolitve. Na znanje se vzmó stvari, ki so se rešile od zadnje seje kurentnim potem. Stalni učiteljici na osemrazredni dekliški ljudski šoli pri sv. Jakobu, gđc. Ivani Praprotnikovi, pripozna se prva, stalnemu učitelju na mestni nemški deški ljudski šoli, g. Jožefu Janovskemu, druga službinska doklada. Prošnji dveh mestnih učiteljev za novčeno podporo z dotičnima nasvetoma se predložita c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Ukrene se potrebno, da se takoj zopet prične poučevanje v ženskih ročnih delih na jednorazredni ljudski šoli na Barji. Prošnji neke učenke za izpust iz vsakdanje šole se ugotovi. Prošnja voditeljstva jednorazrednice na Barji gledé nakupa nekaterih nujno potrebnih učil se izročí mestnemu magistratu s toplim priporočilom. Ukaz c. kr. deželnega šolskega sveta gledé ureditve pouka v veronauku na mestnih ljudskih šolah in pa razpis dveh stalnih katehetskikh služb s prejemki 1. plačilne vrste se vzameta na znanje, istotako poročilo o stanju pouka v evangelijskem veronauku na javnih in privatnih ljudskih šolah ljubljanskih. Resolucija gledé skupne nastanitve mestne nemške deške ljudske šole vsprejme se soglasno na podstavi zdravstvenih, pedagogičko-didaktičnih in upravnih razlogov navedenih v nadzornem poročilu.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 4

o. š. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Postojni, s katero je združena dekliška šola, je stalno oddati sedaj začasno umeščeno službo prve učiteljice z letno plačo 500 gld., oziroma tudi službo druge in tretje učiteljice z letno plačo 450 gld.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potem semkaj vlagajo do dne 15. svečana 1892.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni
dne 1. prosinca 1892.

Št. 1680

okr. š. sv. V krškem šolskem okraju je stalno ali začasno popolniti sledeči učiteljski službi:

1. Drugo učiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli v Št. Rupertu z dohodki IV. plačilne vrste.
2. Tretje učiteljsko mesto na trirazredni ljudski

šoli v Veliki Dolini z dohodki IV. plačilne vrste.

Prosilci za te službe naj svoje pravilno obložene prošnje predpisanim potem semkaj vlagajo do 1. svečana 1892. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem
dne 27. grudnia 1891.

Št. 1066 ex 1891

o. š. sv. Na jednorazrednici v Šmihelu pri Žužemperku je stalno ali začasno popolniti mesto učitelja-voditelja.

Plača 400 gld., opravnina 30 gld. in prosto stanovanje.

Prošnje za to službo naj se predpisanim potem semkaj vložijo do dne 10. svečana 1892.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem
dne 10. prosinca 1892.

Listnica uredništva.

G. J. K. v Trb.: Poslana razprava nam prav ugaja. Lepa hvala! Priobčimo jo, kar prej mogoče. Priredite torej nadaljevanje. — Sl. c. kr. o. š. sv. v K.: Razpisa nismo priobčili, ker nam je za 1. številko prekasno došel, za to številko je pa prepozno. — G. F. M. na B.: Z ozirom na nove tiskovine Vaše razprave se nismo nadaljevali ter čakamo, kaj bode de-

želno šolsko oblastvo ukrenilo. Potem bomo nadaljevali kakor ste sestavili, ali pa Vas bomo prosili, da obravnava novim razmeram primerno uredite. Kaj pa z listkom? O »narodnih pesnih« poročamo Vam prihodnjici, ker še nismo mogli poizvedeti. Pozdrav! — G. T. P. v Č.: Vašega spisa še nismo dobili. Prosimo! — G. J. Z. v V. P.: Razprave o knjigi »Schulgeseundheitspflege« priobčimo v kratkem. Prosimo še kaj! Pozdrav!

»Učiteljski Tovariš« izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje »Slovenskega učiteljskega društva« prejemajo list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Poljske ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljate naj se pošiljajo franko.